

Vergaderjaar 2020–2021

35 295

EU en de rechtsstaat

L

BRIEF VAN HET LID VAN DE EUROPESE COMMISSIE JUSTITIE, DE HEER D. REYNDERS

Aan de voorzitters van de vaste commissies voor Europese Zaken en voor Justitie en Veiligheid

Brussel 15 december 2020

Wij danken u voor uw brief met vragen van leden van de FVD-fractie, gesteund door leden van de PVV-fractie. De vragen hebben betrekking op het onlangs ingestelde Europese rechtsstaatmechanisme.

Zoals bepaald in artikel 2 van het Verdrag betreffende de Europese Unie (VEU), berust de Europese Unie op een aantal gedeelde waarden, waaronder democratie, de grondrechten en de rechtsstaat. De eerbiediging van de rechtsstaat is van bijzonder belang, aangezien dit een vereiste is voor de bescherming van alle andere in artikel 2 VEU genoemde waarden. De rechtsstaat waarborgt dat alle overheidsbevoegdheden worden uitgeoefend binnen de beperkingen die daaraan bij de wet zijn gesteld, overeenkomstig de democratische waarden en de grondrechten en onder toezicht van onafhankelijke en onpartijdige rechters.

Het nieuwe Europese rechtsstaatmechanisme is opgezet als een jaarlijkse cyclus om de rechtsstaat te bevorderen en te voorkomen dat problemen op het gebied van de rechtsstaat ontstaan of verergeren. Het nieuwe mechanisme is onderdeel van een breder streven op EU-niveau om de democratie en de eerbiediging van de grondrechten – als waarden waarop de Unie berust – te versterken. Zo vullen een reeks recente initiatieven het rechtsstaatmechanisme verder aan, waaronder het actieplan voor Europese democratie en de vernieuwde strategie voor de uitvoering van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie. Ook zullen gerichte strategieën tegemoetkomen aan de behoeften van de meest kwetsbaren in onze samenlevingen.

Het verslag over de rechtsstaat vormt de kern van het Europese rechtsstaatmechanisme en steunt op vier pijlers: het justitieel stelsel, het kader voor corruptiebestrijding, mediapluriformiteit en andere institutionele kwesties in verband met controles en waarborgen. Deze vier pijlers kunnen worden gezien als belangrijke onderling afhankelijke pijlers voor

het waarborgen van de rechtsstaat. Doeltreffende rechtsstelsels en robuuste institutionele controles en waarborgen zijn van centraal belang voor de eerbiediging van de rechtsstaat in onze democratieën. De rechtstaat kan echter enkel gedijen in een gunstig klimaat, gekenmerkt door respect voor de onafhankelijkheid van de rechterlijke macht, een doeltreffend corruptiebestrijdingsbeleid, vrije en pluralistische media en een vrij en actief maatschappelijk middenveld.

De beoordeling in het verslag over de rechtsstaat is gebaseerd op vereisten van het EU-recht, de jurisprudentie van het Hof van Justitie van de Europese Unie en het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, alsook op gevestigde Europese normen. Voorts heeft de Commissie zich bij de voorbereiding van het verslag over de rechtsstaat gebaseerd op diverse bronnen, waaronder schriftelijke bijdragen van alle lidstaten en van meer dan 200 belanghebbenden, en meer dan 300 virtuele bijeenkomsten met nationale autoriteiten, belanghebbenden en het maatschappelijk middenveld. Tot die belanghebbenden behoorden gerechtelijke organisaties, rechtbanken, rechters en openbaar aanklagers. Hoewel een variëteit aan bronnen en normen is gebruikt voor de opstelling van het verslag over de rechtsstaat, bevat het verslag de eigen beoordeling van de Commissie.

Ik hoop hiermee een bevredigend antwoord te geven op de vragen van de leden van de FVD-fractie, gesteund door leden van de PVV-fractie.

Didier Reynders